

ปัจจัยที่ส่งผลต่อการปฏิบัติหน้าที่ของอาสาพัฒนาชุมชน
ในเขตพื้นที่อำเภอสามชัย จังหวัดกาฬสินธุ์

Factors affecting the performance of duties of community development volunteers
in Sam Chai District Kalasin Province

ศรินทร์ทิพย์ ยศเอื้อง

เสาวลักษณ์ โกศลกิตติอมพร

สัณญา เคนาภูมิ

นักศึกษาปริญญาโท รม.ม. (รัฐประศาสนศาสตร์) มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม

อาจารย์ประจำคณะรัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม

อาจารย์ประจำคณะรัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม

Sirinthip Yothuang

Sanya Kenaphoom

Saowalak Kosonkittumporn

M.P.A. Student (Public Administration), Rajabhat Mahasarakham University

Lecturer of Political Science and Public Administration, Rajabhat Mahasarakham University

Lecturer of Political Science and Public Administration, Rajabhat Mahasarakham University

E-mail : meawsirinthip23@gmail.com

วันที่รับบทความ: 5 กันยายน 2567; วันที่แก้ไขบทความ 23 กันยายน 2567; วันที่ตอบรับบทความ: 23 กันยายน 2567

Received: September 5, 2024; Revised: September 23, 2024; Accepted: September 23, 2024

บทคัดย่อ

การศึกษาวิจัยครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาระดับการปฏิบัติหน้าที่ของอาสาพัฒนาชุมชนในเขตพื้นที่อำเภอสามชัย จังหวัดกาฬสินธุ์ 2) เพื่อศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อการปฏิบัติหน้าที่ของอาสาพัฒนาชุมชนในเขตพื้นที่อำเภอสามชัย จังหวัดกาฬสินธุ์ และ3) เพื่อศึกษาข้อเสนอแนะเกี่ยวกับปัจจัยที่ส่งผลต่อการปฏิบัติหน้าที่ของอาสาพัฒนาชุมชนในเขตพื้นที่อำเภอสามชัย จังหวัดกาฬสินธุ์ กลุ่มตัวอย่าง คือ อาสาพัฒนาชุมชนจำนวน 119 คน โดยการใช้สูตรของทาโร ยามาเน่ เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบสอบถามมาตราส่วนประมาณค่า สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ความถี่ ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณ

ผลการวิจัย พบว่า 1) ระดับการปฏิบัติหน้าที่ของอาสาพัฒนาชุมชนในเขตพื้นที่อำเภอสามชัย จังหวัดกาฬสินธุ์ โดยรวมอยู่ในระดับมาก 2) ปัจจัยที่ส่งผลต่อการปฏิบัติหน้าที่ของอาสาพัฒนาชุมชนในเขตพื้นที่อำเภอสามชัย จังหวัดกาฬสินธุ์ ได้แก่ ปัจจัยด้านแรงจูงใจ ปัจจัยด้านภาวะผู้นำแบบรับใช้ และปัจจัยด้านการสนับสนุนจากภาครัฐ โดยค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พหุคูณเท่ากับ .733 สามารถร่วมกันอธิบายการผันแปรได้ร้อยละ 53.70 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และ 3) ข้อเสนอแนะ ควรมีการจัดสรรทรัพยากรอย่างเพียงพอเพื่อสนับสนุนการปฏิบัติงานของอาสาพัฒนาชุมชน รวมถึงการพิจารณาเงินค่าตอบแทนและการเพิ่ม

สวัสดิการที่เหมาะสม นอกจากนี้ ควรส่งเสริมการทำงานตามระบอบประชาธิปไตย โดยการสอบถามความต้องการของประชาชนและเปิดโอกาสให้ประชาชนแสดงความคิดเห็นในการพัฒนาหมู่บ้าน การจัดกิจกรรมจิตอาสาภายในชุมชนเพื่อพัฒนาด้านต่าง ๆ ร่วมกับคนในชุมชนจะช่วยเสริมสร้างความร่วมมือในกระบวนการพัฒนา ควรให้ความสำคัญกับการพัฒนาภาวะผู้นำของอาสาพัฒนาชุมชน โดยเน้นการสร้างวิสัยทัศน์ที่ชัดเจน พัฒนาทักษะการสื่อสารที่มีประสิทธิภาพ และสร้างการมีส่วนร่วมในชุมชนอย่างยั่งยืน

คำสำคัญ: ปัจจัยที่ส่งผล; การปฏิบัติหน้าที่; อาสาพัฒนาชุมชน

Abstract

This research study has the objectives: 1) to study the level of duty performance of community development volunteers in the Sam Chai District, Kalasin Province; 2) to study the factors affecting the duty performance of community development volunteers in the Sam Chai District, Kalasin Province; and 3) to study the recommendations concerning the factors affecting the duty performance of community development volunteers in the Sam Chai District, Kalasin Province. The sample group consisted of 119 community development volunteers, determined using Taro Yamane's formula. The research tools included a rating scale questionnaire. The statistics used for data analysis were percentage, mean, frequency, standard deviation, and multiple regression analysis.

The research results revealed that: 1) the overall level of duty performance of community development volunteers in the Sam Chai District, Kalasin Province, was high; 2) the factors affecting the duty performance of community development volunteers in the Sam Chai District, Kalasin Province, included motivation factors, servant leadership factors, and government support factors. The multiple correlation coefficient was .733, which collectively explained 53.70% of the variance with statistical significance at the .05 level; and 3) the recommendations Resources should be allocated adequately to support the work of community development volunteers, including reviewing compensation and increasing appropriate benefits. Additionally, it is important to promote adherence to democratic principles by asking for the public's needs and allowing them to express their opinions in community development. Organizing volunteer activities within the community to develop various aspects collaboratively with community members will enhance cooperation in the development process. Emphasis should also be placed on developing the leadership skills of

community development volunteers by fostering a clear vision, enhancing effective communication skills, and encouraging community participation sustainably.

Keywords: Affecting Factors; Performance of Duties; Community Development Volunteers

บทนำ

กระทรวงมหาดไทย มีอำนาจหน้าที่สำคัญประการหนึ่งคือการพัฒนากระบวนการเรียนรู้ของประชาชน พัฒนาองค์กร อาสาสมัคร และผู้นำท้องถิ่นในระดับหมู่บ้าน ตำบล โดยมีวิธีการทำงานที่ยึดการมีส่วนร่วมของประชาชน เป็นหลัก เพื่อให้ประชาชนสามารถพึ่งตนเองได้ในที่สุด การที่จะทำให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการพัฒนาชนบทได้อย่างมีประสิทธิภาพวิธีหนึ่ง คือ การให้ประชาชน อุทิศตนเองทำงานด้วยความเต็มใจและเสียสละเพื่อส่วนรวมโดยการเป็นอาสาสมัคร หรืออาสาพัฒนาชุมชน อาสาพัฒนาชุมชนจึงเป็นอาสาสมัครประชาชนที่กรมการพัฒนาชนบทให้การสนับสนุน โดยการเลือกจากประชาชน หรือ ผู้นำท้องถิ่นให้ทำหน้าที่อาสาสมัครในการพัฒนาหมู่บ้าน ตำบล กรมการพัฒนาชุมชนได้ดำเนินการโครงการอาสาพัฒนาชุมชน (สมพร เทพสิทธา. 2548 , น. 1-2)

อาสาพัฒนาชุมชน (อช.) ในระดับหมู่บ้าน นั้น เป็นการกำหนดคนที่เข้าร่วมดำเนินการกิจกรรมพัฒนาชุมชนร่วมกับข้าราชการพัฒนาชุมชนไม่ว่าจะเป็นงานนโยบายเชิงรัฐบาล กระทรวง ทบวง กรม หรือแม้แต่จังหวัด อำเภอ ตำบล ชุมชนเองก็ตามล้วนแต่เป็นงานที่ทำแล้วหวังผลสัมฤทธิ์และเกิดความคุ้มค่าและอาสาพัฒนาชุมชน คืออาสาสมัครที่สามารถทำงานได้โดยไม่หวังผลตอบแทนที่เป็นตัวเงินแต่ทำงานด้วยความเสียสละ ด้วยความศรัทธา สำหรับเจ้าหน้าที่พัฒนาชุมชนที่ทำหน้าที่ศึกษาชุมชน ให้การศึกษาชุมชน วิเคราะห์วางแผน ดำเนินการ ติดตาม กำกับ รายงานประเมินผลส่งเสริมสนับสนุน กระตุ้นให้องค์กรภาคประชาชนรู้บริบทและสถานะปัญหา ของหมู่บ้านวิเคราะห์ปัญหาและสามารถวางแผนเพื่อแก้ไขปัญหาได้ด้วยตัวเอง โดยให้ประชาชนรู้จักช่วยเหลือพึ่งพาตนเองและเข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนาหมู่บ้านของตนได้อย่างมีประสิทธิภาพ อาสาพัฒนาชุมชนเปรียบเสมือนเงาของพัฒนากร ทำงานเคียงบ่าเคียงไหล่ในพื้นที่ซึ่งเต็มไปด้วยความต้องการขอความช่วยเหลืออีกมากมายของพี่น้องประชาชนในชนบทโดยภารกิจของกรมการพัฒนาชุมชน

ในการพัฒนานั้นสิ่งสำคัญที่เป็นหัวใจหลักในการพัฒนาคือการมุ่งการพัฒนาที่ในระดับชุมชนที่เป็นพื้นฐานสำคัญในการพัฒนาประเทศให้มีความเข้มแข็ง ชนบทจึงเป็นพื้นที่สำคัญที่ต้องพัฒนา แต่ในการพัฒนาที่ผ่าน ในการพัฒนาชนบทนั้น การพัฒนายังไม่กระจายไปสู่ประชาชนที่ยากจนในชนบทอย่างทั่วถึงที่เห็นเป็นประจักษ์ ชัดแจ้งก็คือ ประชาชนในชนบทของแต่ละชุมชนในระดับหมู่บ้านมีจำนวนไม่น้อยที่ยังคงเผชิญอยู่กับปัญหา ข้นพื้นฐานที่เป็นต้นเหตุของความจนโดยไม่ยังได้รับการแก้ไขในรูปแบบและวิธีการที่เหมาะสม (กรมพัฒนาชุมชน, 2557, น. 11)

ความสำคัญของอาสาพัฒนาชุมชน มีการเปิดโอกาสให้อาสาพัฒนาชุมชนมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ อีกทั้งยังสนใจในความต้องการของอาสาพัฒนาชุมชนด้วย ผู้นำที่มีประสิทธิภาพสูงสุดเป็นผู้นำที่มุ่งทั้งงานและคน ประสิทธิภาพการทำงานของผู้นำ จึงขึ้นอยู่กับความเหมาะสมของพฤติกรรมกับผู้คน และสถานการณ์ในการปฏิบัติงาน ผู้นำสมัยใหม่จะใช้ความสามารถเปลี่ยนทัศนคติของอาสาพัฒนาชุมชน และประชาชน เพื่อให้ร่วมกันทำงานได้บรรลุเป้าหมายที่ต้องการ โดยการถ่ายทอดความคิด ประสบการณ์ และกระตุ้นทางด้านความคิดต่างๆ ให้แก่ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องอย่างต่อเนื่องและเป็นระบบ (กรมการพัฒนาชุมชน, 2559) การพัฒนาเชิงพื้นที่อำเภอสายบุรี จังหวัดกาฬสินธุ์ แบ่งการปกครองท้องถิ่นออกเป็น 4 ตำบล จากที่กล่าวมาแล้วข้างต้น จะเห็นว่าอาสาพัฒนาชุมชน และมีผู้นำอาสาพัฒนาชุมชน เป็นบุคคลสำคัญ ของหมู่บ้านตำบลที่จะเป็นแกนหลักในผลักดันการขับเคลื่อนกิจกรรมพัฒนาชุมชน ในพื้นที่ชุมชน ให้ประสบผลสำเร็จ อย่างไรก็ตามอาสาพัฒนาชุมชนและผู้นำอาสาพัฒนาชุมชนในเขตพื้นที่อำเภอสายบุรี จังหวัดกาฬสินธุ์ ยังมีการปฏิบัติหน้าที่ที่ยังคงไม่สามารถดำเนินการให้สำเร็จตามเป้าหมายการทำงานได้เท่าที่ควร เนื่องจากยังไม่มีการศึกษาที่ชัดเจนเกี่ยวกับการปฏิบัติงานของอาสาพัฒนาชุมชนในเขตพื้นที่อำเภอสายบุรี จังหวัดกาฬสินธุ์ เพื่อนำข้อสังเกตมาใช้ในการวางแผนสนับสนุนทรัพยากรและโครงสร้างพื้นฐานที่จำเป็น เช่น การสนับสนุนด้านงบประมาณ วัสดุ อุปกรณ์ หรือความร่วมมือจากหน่วยงานอื่น เพื่อให้การทำงานของอาสาพัฒนาชุมชนมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น สามารถนำข้อมูลไปใช้ปรับปรุงแนวทางการปฏิบัติงานหรือให้การสนับสนุนที่เหมาะสม เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการพัฒนาชุมชน ส่งผลให้ชุมชนเจริญก้าวหน้า แก้ไขปัญหาต่าง ๆ ได้อย่างมีประสิทธิภาพ และสร้างความเข้มแข็งให้กับชุมชนอย่างยั่งยืน

วัตถุประสงค์

1. เพื่อศึกษาระดับการปฏิบัติหน้าที่ของอาสาพัฒนาชุมชนในเขตพื้นที่อำเภอสายบุรี จังหวัดกาฬสินธุ์
2. เพื่อศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อการปฏิบัติหน้าที่ของอาสาพัฒนาชุมชนในเขตพื้นที่อำเภอสายบุรี จังหวัดกาฬสินธุ์
3. เพื่อศึกษาข้อเสนอแนะเกี่ยวกับปัจจัยที่ส่งผลต่อการปฏิบัติหน้าที่ของอาสาพัฒนาชุมชนในเขตพื้นที่อำเภอสายบุรี จังหวัดกาฬสินธุ์

สมมติฐานการวิจัย

1. ระดับการปฏิบัติหน้าที่ของอาสาพัฒนาชุมชนในเขตพื้นที่อำเภอสายบุรี จังหวัดกาฬสินธุ์ โดยรวมอยู่ในระดับมาก
2. ปัจจัยที่ส่งผลต่อการปฏิบัติหน้าที่ของอาสาพัฒนาชุมชนในเขตพื้นที่อำเภอสายบุรี จังหวัดกาฬสินธุ์ ได้แก่ 1) ปัจจัยด้านแรงจูงใจ 2) ปัจจัยด้านภาวะผู้นำแบบผู้รับใช้ 3) ปัจจัยด้านการมีจิตสาธารณะ 4) ปัจจัยด้านการมีส่วนร่วมของประชาชน 5) ปัจจัยด้านการสนับสนุนจากภาครัฐ

ขอบเขตงานวิจัย

1. พื้นที่ อำเภอสามชัย จังหวัดกาฬสินธุ์
2. ประชากรกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร คือ อาสาพัฒนาชุมชน (อช.) ในเขตพื้นที่ อำเภอสามชัย จังหวัดกาฬสินธุ์ ที่ดำรงตำแหน่งในปัจจุบัน จำนวน 168 คน (สำนักงานพัฒนาชุมชนจังหวัดกาฬสินธุ์. 2567)

กลุ่มตัวอย่าง คือ อาสาพัฒนาชุมชน (อช.) ในเขตพื้นที่อำเภอสามชัย จังหวัดกาฬสินธุ์ จำนวน 119 คน ได้มาโดยการกำหนดกลุ่มตัวอย่าง โดยใช้สูตร (Yamane, 1973, p. 727) และสุ่มตัวอย่างง่าย (Simple random sampling) ด้วยวิธีการจับฉลาก

3. ตัวแปร

3.1 ตัวแปรอิสระ คือ ปัจจัยที่ส่งผลต่อการปฏิบัติหน้าที่ของอาสาพัฒนาชุมชนในเขตพื้นที่อำเภอสามชัย จังหวัดกาฬสินธุ์ ได้แก่

- 1) ปัจจัยด้านแรงจูงใจ
- 2) ปัจจัยด้านภาวะผู้นำแบบผู้รับใช้
- 3) ปัจจัยด้านการมีจิตสาธารณะ
- 4) ปัจจัยด้านการมีส่วนร่วมของประชาชน
- 5) ปัจจัยด้านการสนับสนุนจากภาครัฐ

3.2 ตัวแปรตาม คือ การปฏิบัติหน้าที่ของอาสาพัฒนาชุมชนในเขตพื้นที่อำเภอสามชัย จังหวัดกาฬสินธุ์ ตามบทบาทหน้าที่ของอาสาพัฒนาชุมชน (กรมการพัฒนาชุมชน กระทรวงมหาดไทย. 2559) ได้แก่

- 1) สสำรวจข้อมูล จปฐ. กชช.2 ค.
- 2) จัดทำและขับเคลื่อนแผนชุมชน
- 3) ขับเคลื่อนศูนย์เรียนรู้ชุมชน
- 4) การขับเคลื่อนปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง
- 5) การแก้ไขปัญหายาเสพติด
- 6) ส่งเสริมอาชีพและ OTOP ชุมชน
- 7) การส่งเสริมทุนชุมชน
- 8) ส่งเสริมวิถีประชาธิปไตยในชุมชน
- 9) การให้การเรียนรู้อนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม
- 10) การแก้ไขปัญหาความยากจน

4. เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลครั้งนี้ เป็นแบบสอบถาม ซึ่งประกอบด้วย ข้อคำถามทั้งหมด 4 ตอน ดังนี้ ตอนที่ 1 เป็นแบบสอบถามที่เกี่ยวกับข้อมูลส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม เป็นลักษณะแบบตรวจสอบรายการ (Checklist) ซึ่งถามเกี่ยวกับ อายุ เพศ ระดับการศึกษา อาชีพ รายได้เฉลี่ย/เดือน และ

ระยะเวลาดำรงตำแหน่ง ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามที่เกี่ยวกับปัจจัยที่ส่งผลต่อการปฏิบัติหน้าที่ของอาสาพัฒนาชุมชนในเขตพื้นที่อำเภอสามชัย จังหวัดกาฬสินธุ์ ตอนที่ 3 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับการปฏิบัติหน้าที่ของอาสาพัฒนาชุมชนในเขตพื้นที่อำเภอสามชัย จังหวัดกาฬสินธุ์ ตอนที่ 4 เป็นแบบสอบถามที่เกี่ยวกับข้อเสนอแนะเกี่ยวกับปัจจัยที่ส่งผลต่อการปฏิบัติหน้าที่ของอาสาพัฒนาชุมชนในเขตพื้นที่อำเภอสามชัย จังหวัดกาฬสินธุ์

5. การเก็บรวบรวมข้อมูล ได้แก่ การเก็บรวบรวมข้อมูลจากการใช้แบบสอบถามกับกลุ่มตัวอย่างในการวิจัย

6. การวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณ โดยการนำข้อมูลที่ได้จากการแจกแบบสอบถามมาวิเคราะห์โดยใช้โปรแกรมทางสถิติทางทฤษฎีการให้คะแนนในการวัดระดับความคิดเห็น/การปฏิบัติหน้าที่ของอาสาพัฒนาชุมชนในเขตพื้นที่อำเภอสามชัย จังหวัดกาฬสินธุ์ตามมาตรวัดแบบลิเคิร์ต (likert Scale) (ชูศรี วงศ์รัตน์, 2553, น. 85) ดังนี้

ได้คะแนนเฉลี่ย 4.21-5.00 หมายถึง ระดับมากที่สุด

ได้คะแนนเฉลี่ย 3.41-4.20 หมายถึง ระดับมาก

ได้คะแนนเฉลี่ย 2.61-3.40 หมายถึง ระดับปานกลาง

ได้คะแนนเฉลี่ย 1.81-2.60 หมายถึง ระดับน้อย

ได้คะแนนเฉลี่ย 1.00-1.80 หมายถึง ระดับน้อยที่สุด

7. สถิติที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ การวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไป ใช้สถิติเชิงพรรณนาประกอบด้วยการแจกแจงความถี่โดยแสดงเป็นจำนวน และร้อยละ วิเคราะห์แบบสอบถามเกี่ยวกับระดับการปฏิบัติหน้าที่ของอาสาพัฒนาชุมชน ใช้ค่าเฉลี่ย และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และแปลผลตามเกณฑ์ที่ตั้งไว้ วิเคราะห์ปัจจัยที่มีผลต่อการปฏิบัติหน้าที่ของอาสาพัฒนาชุมชน ใช้การวิเคราะห์พหุคูณถดถอยเชิงเส้น (Multiple Linear Regression Analysis) ด้วยวิธี Stepwise วิเคราะห์ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับปัจจัยที่ส่งผลต่อการปฏิบัติหน้าที่ของอาสาพัฒนาชุมชนในเขตพื้นที่อำเภอสามชัย จังหวัดกาฬสินธุ์จะใช้วิธีการแจกแจงความถี่ และพรรณนาความ

ผลการวิจัย

การวิเคราะห์ระดับการปฏิบัติหน้าที่ของอาสาพัฒนาชุมชนในเขตพื้นที่อำเภอสามชัย จังหวัดกาฬสินธุ์ มีผลการวิจัยดังนี้

1. ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม จำนวน 119 คน จำแนกได้ดังนี้

ด้านเพศ พบว่า ส่วนใหญ่เป็นเพศชาย จำนวน 87 คน คิดเป็นร้อยละ 73.1 และเพศหญิง จำนวน 32 คน คิดเป็นร้อยละ 26.9

ด้านอายุ พบว่า อาสาพัฒนาชุมชนมีอายุเฉลี่ย 45 ปี

ด้านรายได้ พบว่า มีรายได้เฉลี่ยต่อเดือน 8,600 บาท

ด้านระดับการศึกษา พบว่า ส่วนใหญ่มีการศึกษาประถมศึกษา จำนวน 38 คน คิดเป็นร้อยละ 31.9 รองลงมา ม.6/ปวส. จำนวน 25 คน คิดเป็นร้อยละ 21 ระดับการศึกษา ม.3 จำนวน 19 คน คิดเป็นร้อยละ 16 ระดับการศึกษาปริญญาตรี จำนวน 17 คิดเป็นร้อยละ 14.3 ระดับการศึกษาปวส. จำนวน 12 คน คิดเป็นร้อยละ 10.1 และระดับการศึกษาปริญญาโทหรือสูงกว่า จำนวน 8 คน คิดเป็นร้อยละ 6.7 ส่วนใหญ่อาศัยอยู่ที่ตำบลสำราญใต้

ด้านอาชีพ พบว่า ส่วนใหญ่มีอาชีพเกษตรกร จำนวน 56 คน คิดเป็นร้อยละ 47.1 รองลงมา อาชีพอื่น ๆ จำนวน 24 คน คิดเป็นร้อยละ 20.2 รับจ้างทั่วไป จำนวน 14 คน คิดเป็นร้อยละ 11.8 ค้าขาย จำนวน 12 คน คิดเป็นร้อยละ 10.1 พนักงานเอกชน /รัฐ จำนวน 8 คน คิดเป็นร้อยละ 6.7 ข้าราชการ จำนวน 5 คน คิดเป็นร้อยละ 4.2

2. การวิเคราะห์ระดับการปฏิบัติหน้าที่ของอาสาพัฒนาชุมชนในเขตพื้นที่อำเภอสามชัย จังหวัดกาฬสินธุ์ โดยใช้การหาค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ดังแสดงในตารางที่ 1

ตารางที่ 1 ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน ระดับปัจจัยที่ส่งผลต่อการปฏิบัติหน้าที่ของอาสาพัฒนาชุมชนในเขตพื้นที่อำเภอสามชัย จังหวัดกาฬสินธุ์ โดยรวมและจำแนกเป็นรายด้าน

(n=119)

ปัจจัยที่ส่งผลต่อการปฏิบัติหน้าที่ของอาสาพัฒนาชุมชนในเขตพื้นที่อำเภอสามชัย จังหวัดกาฬสินธุ์	ระดับความคิดเห็น		แปลผล	อันดับ
	$\bar{X}$	S.D.		
1. ปัจจัยด้านแรงจูงใจ	4.27	0.82	มากที่สุด	2
2. ปัจจัยด้านภาวะผู้นำแบบผู้รับใช้	3.87	0.68	มาก	5
3. ปัจจัยด้านการมีจิตสาธารณะ	4.08	0.74	มาก	4
4. ปัจจัยด้านการมีส่วนร่วมของประชาชน	4.28	0.72	มากที่สุด	1
5. ปัจจัยด้านการสนับสนุนจากภาครัฐ	4.15	0.68	มาก	3
โดยรวม	4.13	0.73	มาก	-

จากตารางที่ 1 ผลวิจัยพบว่า ระดับปัจจัยที่ส่งผลต่อการปฏิบัติหน้าที่ของอาสาพัฒนาชุมชนในเขตพื้นที่อำเภอสามชัย จังหวัดกาฬสินธุ์ โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.13$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านโดยเรียงลำดับจากค่าเฉลี่ยมากไปหาน้อย ได้แก่ ปัจจัยด้านการมีส่วนร่วมของประชาชน ($\bar{X} = 4.28$) รองลงมา คือ ปัจจัยด้านแรงจูงใจ ($\bar{X} = 4.27$) ปัจจัยด้านการสนับสนุนจากภาครัฐ ($\bar{X} = 4.15$) ปัจจัยด้านการมีจิตสาธารณะ ($\bar{X} = 4.08$) ปัจจัยด้านภาวะผู้นำแบบผู้รับใช้ ($\bar{X} = 3.87$)

ตารางที่ 2 ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน ระดับปัจจัยที่ส่งผลต่อการปฏิบัติหน้าที่ของอาสาพัฒนาชุมชนในเขตพื้นที่อำเภอสามชัย จังหวัดกาฬสินธุ์ จำแนกเป็นรายข้อ ปัจจัยด้านแรงจูงใจ

(n=119)

ปัจจัยด้านแรงจูงใจ	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล
1. เห็นแบบอย่างนักพัฒนา หรือชุมชนแบบอย่างจึงทำให้เกิดแรงจูงใจในการทำงาน	4.25	0.85	มากที่สุด
2. ต้องการพัฒนาหมู่บ้านและตำบลของตนเองให้มีความเจริญยิ่งขึ้น	4.28	0.79	มากที่สุด
3. มีความพอใจเมื่อได้ช่วยเหลือคนในหมู่บ้านและตำบล	4.22	0.85	มากที่สุด
4. มีค่าตอบแทนและสวัสดิการอย่างเพียงพอ	4.06	0.89	มาก
5. มีความต้องการเป็นตัวแทนเข้าไปแก้ไขปัญหาของชุมชนและสังคม	4.52	0.71	มากที่สุด
โดยรวม	4.27	0.82	มากที่สุด

จากตารางที่ 2 ผลการวิเคราะห์ระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับปัจจัยที่ส่งผลต่อการปฏิบัติหน้าที่ของอาสาพัฒนาชุมชนในเขตพื้นที่อำเภอสามชัย จังหวัดกาฬสินธุ์ จำแนกเป็นรายข้อ ปัจจัยด้านแรงจูงใจ พบว่า โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.27$) เรียงลำดับจากมากไปหาน้อยได้ดังนี้ มีความต้องการเป็นตัวแทนเข้าไปแก้ไขปัญหาของชุมชนและสังคม ($\bar{X} = 4.52$) ต้องการพัฒนาหมู่บ้านและตำบลของตนเองให้มีความเจริญยิ่งขึ้น ($\bar{X} = 4.28$) เห็นแบบอย่างนักพัฒนา หรือชุมชนแบบอย่างจึงทำให้เกิดแรงจูงใจในการทำงาน ($\bar{X} = 4.25$) มีความพอใจเมื่อได้ช่วยเหลือคนในหมู่บ้านและตำบล ($\bar{X} = 4.22$) มีค่าตอบแทนและสวัสดิการอย่างเพียงพอ ($\bar{X} = 4.06$)

ตารางที่ 3 ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน ระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับปัจจัยที่ส่งผลต่อการปฏิบัติหน้าที่ของอาสาพัฒนาชุมชนในเขตพื้นที่อำเภอสามชัย จังหวัดกาฬสินธุ์ จำแนกเป็นรายข้อ ปัจจัยด้านการมีส่วนร่วมของประชาชน

(n=119)

ปัจจัยด้านการมีส่วนร่วมของประชาชน	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล
1. คนในชุมชนร่วมกันวางแผนในการดำเนินโครงการต่างๆ	3.50	0.78	มาก
2. มีการประชุมจัดทำแผนร่วมกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง	3.49	0.58	มาก
3. มีส่วนร่วมในการไกล่เกลี่ยข้อพิพาทร่วมกันในชุมชน	3.43	0.65	มาก
4. จัดตั้งกลุ่มอย่างมีส่วนร่วมกับทุกฝ่าย ร่วมแสดงความคิดเห็น	4.49	0.71	มากที่สุด
5. มีส่วนร่วมในการการจัดกิจกรรมประเพณี วัฒนธรรม	4.44	0.68	มากที่สุด
โดยรวม	3.87	0.68	มาก

จากตารางที่ 3 ผลการวิเคราะห์ระดับปัจจัยที่ส่งผลต่อการปฏิบัติหน้าที่ของอาสาพัฒนาชุมชนในเขตพื้นที่อำเภอสามชัย จังหวัดกาฬสินธุ์ จำแนกเป็นรายข้อ ปัจจัยด้านการมีส่วนร่วมของคนในชุมชน พบว่าโดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.80$) เรียงลำดับจากมากไปหาน้อยได้ดังนี้ จัดตั้งกลุ่มอย่างมีส่วนร่วมกับทุกฝ่าย ร่วมแสดงความคิดเห็น ($\bar{X} = 4.49$) มีส่วนร่วมในการการจัดกิจกรรมประเพณี วัฒนธรรม ($\bar{X} = 4.44$) คนในชุมชนร่วมกันวางแผนในการดำเนินโครงการต่างๆ ($\bar{X} = 3.50$) มีการประชุมจัดทำแผนร่วมกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ($\bar{X} = 3.49$) มีส่วนร่วมในการไกล่เกลี่ยข้อพิพาทร่วมกันในชุมชน ($\bar{X} = 3.43$)

ตารางที่ 4 ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน ระดับปัจจัยที่ส่งผลต่อการปฏิบัติหน้าที่ของอาสาพัฒนาชุมชนในเขตพื้นที่อำเภอสามชัย จังหวัดกาฬสินธุ์ จำแนกเป็นรายข้อ ปัจจัยด้านการมีจิตสาธารณะ

(n=119)

ปัจจัยด้านการมีจิตสาธารณะ	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล
1. ต้องการช่วยเหลือชุมชนโดยไม่หวังผลตอบแทน	3.92	0.54	มาก
2. บริจาคทรัพย์สินเพื่อประโยชน์ของคนในชุมชน	4.19	0.84	มาก
3. เข้าร่วมกิจกรรมกิจกรรมจิตอาสาอย่างต่อเนื่อง	4.05	0.75	มาก
4. ส่งเสริมให้มีกิจกรรมการกุศล บริจาค แจก จ่าย	3.89	0.69	มาก
5. ร่วมกับชุมชนในการสร้างแหล่งเรียนรู้	4.35	0.89	มาก
โดยรวม	4.08	0.74	มาก

จากตารางที่ 4 ผลการวิเคราะห์ระดับปัจจัยที่ส่งผลต่อการปฏิบัติหน้าที่ของอาสาพัฒนาชุมชนในเขตพื้นที่อำเภอสามชัย จังหวัดกาฬสินธุ์ จำแนกเป็นรายข้อ ปัจจัยด้านการมีจิตสาธารณะ พบว่า โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.70$) เรียงลำดับจากมากไปหาน้อยได้ดังนี้ ร่วมกับชุมชนในการสร้างแหล่งเรียนรู้ ($\bar{X} = 4.35$) บริจาคทรัพย์สินเพื่อประโยชน์ของคนในชุมชน ($\bar{X} = 4.19$) เข้าร่วมกิจกรรมกิจกรรมจิตอาสาอย่างต่อเนื่อง ($\bar{X} = 4.05$) ต้องการช่วยเหลือชุมชนโดยไม่หวังผลตอบแทน ($\bar{X} = 3.92$) ส่งเสริมให้มีกิจกรรมการกุศล บริจาค แจก จ่าย ($\bar{X} = 3.89$)

ตารางที่ 5 ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน ระดับปัจจัยที่ส่งผลต่อการปฏิบัติหน้าที่ของอาสาพัฒนาชุมชนในเขตพื้นที่อำเภอสามชัย จังหวัดกาฬสินธุ์ จำแนกเป็นรายข้อ ปัจจัยด้านภาวะผู้นำแบบผู้รับใช้

(n=119)

ปัจจัยด้านภาวะผู้นำแบบผู้รับใช้	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล
1. ทำงานโดยยึดหลักการมีส่วนร่วมและรับฟังปัญหาของประชาชน	4.21	0.78	มากที่สุด
2. หลักเสรีภาพเป็นการที่บุคคลกระทำการสิ่งใดก็ได้ที่ และต้องคำนึงว่าจะกระทบหรือละเมิดผู้อื่นด้วย	4.25	0.73	มากที่สุด
3. มีความเสียสละประโยชน์ส่วนตัว เพื่อส่วนรวม	4.30	0.76	มากที่สุด
4. เปิดโอกาสให้ประชาชนแสดงความคิดเห็นในการทำงานตามหลักของความเสมอภาคเท่าเทียมกัน	4.37	0.69	มากที่สุด
5. ทำงานโดยยึดประชาธิปไตยเสียงส่วนใหญ่ของประชาชนในการดำเนินโครงการต่างๆในชุมชน	4.29	0.66	มากที่สุด
โดยรวม	4.28	0.72	มากที่สุด

จากตารางที่ 5 ผลการวิเคราะห์ระดับปัจจัยที่ส่งผลต่อการปฏิบัติหน้าที่ของอาสาพัฒนาชุมชนในเขตพื้นที่อำเภอสามชัย จังหวัดกาฬสินธุ์ จำแนกเป็นรายข้อ ปัจจัยด้านภาวะผู้นำแบบผู้รับใช้ พบว่า โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.28$) เรียงลำดับจากมากไปหาน้อยได้ดังนี้ เปิดโอกาสให้ประชาชนแสดงความคิดเห็นในการทำงานตามหลักของความเสมอภาคเท่าเทียมกัน ($\bar{X} = 4.37$) มีความเสียสละประโยชน์ส่วนตัว เพื่อส่วนรวม ($\bar{X} = 4.30$) ทำงานโดยยึดประชาธิปไตยเสียงส่วนใหญ่ของประชาชนในการดำเนินโครงการต่างๆในชุมชน ($\bar{X} = 4.29$) หลักเสรีภาพเป็นการที่บุคคลกระทำการสิ่งใดก็ได้ที่ และต้องคำนึงว่าจะกระทบหรือละเมิดผู้อื่นด้วย ($\bar{X} = 4.25$) ทำงานโดยยึดหลักการมีส่วนร่วมและรับฟังปัญหาของประชาชน ($\bar{X} = 4.21$)

ตารางที่ 6 ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน ระดับปัจจัยที่ส่งผลต่อการปฏิบัติหน้าที่ของอาสาพัฒนาชุมชนในเขตพื้นที่อำเภอสามชัย จังหวัดกาฬสินธุ์ จำแนกเป็นรายข้อ ปัจจัยด้านการสนับสนุนจากภาครัฐ

(n=119)

ปัจจัยด้านการสนับสนุนจากภาครัฐ	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล
1. ได้รับงบประมาณสนับสนุนจากภาครัฐ	4.20	0.66	มาก
2. ภาครัฐส่งบุคลากรมาเป็นพี่เลี้ยงในการทำงาน	4.15	0.72	มาก
3. ได้รับการสนับสนุนด้านวัสดุ อุปกรณ์ จากภาครัฐ	4.10	0.70	มาก
4. ภาครัฐจัดหาสถานที่ในการรวมกลุ่มในชุมชน	4.09	0.72	มาก
5. สนับสนุนด้านการจัดกิจกรรมตามนโยบายที่เกี่ยวข้องของส่วนราชการ	4.22	0.62	มาก
โดยรวม	4.15	0.68	มาก

จากตารางที่ 6 ผลการวิเคราะห์ระดับปัจจัยที่ส่งผลต่อการปฏิบัติหน้าที่ของอาสาพัฒนาชุมชนในเขตพื้นที่อำเภอสามชัย จังหวัดกาฬสินธุ์ จำแนกเป็นรายข้อ ปัจจัยด้านการสนับสนุนจากภาครัฐ พบว่า โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.18$) เรียงลำดับจากมากไปหาน้อยได้ดังนี้ สนับสนุนด้านการจัดกิจกรรมตามนโยบายที่เกี่ยวข้องของส่วนราชการ ($\bar{X} = 4.22$) ได้รับงบประมาณสนับสนุนจากภาครัฐ ($\bar{X} = 4.20$) ภาครัฐส่งบุคลากรมาเป็นพี่เลี้ยงในการทำงาน ($\bar{X} = 4.15$) ได้รับการสนับสนุนด้านวัสดุ อุปกรณ์ จากภาครัฐ ($\bar{X} = 4.09$) ภาครัฐจัดหาสถานที่ในการรวมกลุ่มในชุมชน ($\bar{X} = 4.09$)

ตารางที่ 7 ผลการวิเคราะห์ปัจจัยที่ส่งผลต่อการปฏิบัติหน้าที่ของอาสาพัฒนาชุมชนในเขตพื้นที่อำเภอสามชัย จังหวัดกาฬสินธุ์

ตัวแปรอิสระ	B	S.E.	Beta	t	Sig.
a ค่าคงที่ (Constant)	.619	.322	-	1.921	.057
1. ปัจจัยด้านภาวะผู้นำแบบผู้รับใช้ (X_2)	.321	.060	.394	5.374	.000*
2. ปัจจัยด้านแรงจูงใจ (X_1)	.319	.059	.397	5.428	.000*
3. ปัจจัยด้านการสนับสนุนจากภาครัฐ (X_5)	.170	.058	.175	2.923	.004*

$R = .733$ $R^2 = .537$

หมายเหตุ. * มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตารางที่ 7 ผลการวิเคราะห์ปัจจัยที่ส่งผลต่อการปฏิบัติหน้าที่ของอาสาพัฒนาชุมชนในเขตพื้นที่อำเภอสามชัย จังหวัดกาฬสินธุ์ โดยวิธีการเลือกตัวแปรโดยวิธีเพิ่มตัวแปรอิสระแบบขั้นตอน (Stepwise Regression) ดังนี้

1. ปัจจัยที่ส่งผลต่อการปฏิบัติหน้าที่ของอาสาพัฒนาชุมชนในเขตพื้นที่อำเภอสามชัย จังหวัดกาฬสินธุ์ (Y) เท่ากับ 0.733 ($R = .733$) แสดงว่า ตัวแปรอิสระทั้ง 3 ตัวแปร รวมกันมีความสัมพันธ์ต่อการปฏิบัติหน้าที่ของอาสาพัฒนาชุมชนในเขตพื้นที่อำเภอสามชัย จังหวัดกาฬสินธุ์ (Y) ในระดับสูง

2. ปัจจัยที่ส่งผลต่อการปฏิบัติหน้าที่ของอาสาพัฒนาชุมชนในเขตพื้นที่อำเภอสามชัย จังหวัดกาฬสินธุ์ (Y) เท่ากับ .537 ($R^2 = .537$) แสดงว่า ตัวแปรอิสระทั้ง 3 ตัวแปร สามารถอธิบายการปฏิบัติหน้าที่ของอาสาพัฒนาชุมชนในเขตพื้นที่อำเภอสามชัย จังหวัดกาฬสินธุ์ (Y) ได้ร้อยละ 53.70

3. ปัจจัยที่ส่งผลต่อการปฏิบัติหน้าที่ของอาสาพัฒนาชุมชนในเขตพื้นที่อำเภอสามชัย จังหวัดกาฬสินธุ์ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 มีจำนวน 3 ตัวแปร เรียงลำดับจากตัวแปรที่มีผลต่อการผันแปรในตัวแปรตามในแบบคะแนนมาตรฐานจากมากที่สุดไปหาน้อย ดังนี้

3.1 ปัจจัยด้านแรงจูงใจ (X_1) (Beta = .397)

3.2 ปัจจัยด้านภาวะผู้นำแบบผู้รับใช้ (X_2) (Beta = .394)

3.3 ปัจจัยด้านการสนับสนุนจากภาครัฐ (X_5) (Beta = .175)

ดังนั้น เมื่อทราบค่าคงที่ (Constant) เท่ากับ .619 ทราบค่าน้ำหนักความสำคัญของตัวพยากรณ์ ซึ่งอยู่ในรูปคะแนนดิบ (B) และทราบน้ำหนักความสำคัญของตัวพยากรณ์ ซึ่งอยู่ในรูปคะแนนมาตรฐาน (Beta) จึงสามารถสร้างสมการถดถอย ได้ดังนี้

สมการถดถอยในรูปคะแนนดิบ คือ $Y = a + b_1X_1 + b_2X_2 + \dots + b_nX_n$

แทนค่าในสูตร $Y = .619 + 0.191 (X_1) + 0.255 (X_2) + 0.113 (X_5)$

สมการถดถอยในรูปคะแนนมาตรฐาน คือ $Z = B_1Z_1 + B_2Z_2 + \dots + B_nZ_n$

แทนค่าในสูตร $Z = 0.319 (X_1) + 0.321 (X_2) + 0.170 (X_5)$

เมื่อ Y และ Z = ปัจจัยที่ส่งผลต่อการปฏิบัติหน้าที่ของอาสาพัฒนาชุมชนในเขตพื้นที่อำเภอสามชัย จังหวัดกาฬสินธุ์

สรุปผลการวิจัย

1. ระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับปัจจัยที่ส่งผลต่อการปฏิบัติหน้าที่ของอาสาพัฒนาชุมชนในเขตพื้นที่อำเภอสามชัย จังหวัดกาฬสินธุ์ โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.13$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านโดยเรียงลำดับจากค่าเฉลี่ยมากไปหาน้อย ได้แก่ ปัจจัยด้านการมีส่วนร่วมของประชาชน ($\bar{X} = 4.28$) รองลงมาปัจจัยด้านแรงจูงใจ ($\bar{X} = 4.27$) ปัจจัยด้านการสนับสนุนจากภาครัฐ ($\bar{X} = 4.15$) ปัจจัยด้านการมีจิตสาธารณะ ($\bar{X} = 4.08$) ปัจจัยด้านภาวะผู้นำแบบผู้รับใช้ ($\bar{X} = 3.87$)

2. ปัจจัยที่ส่งผลต่อการปฏิบัติหน้าที่ของอาสาพัฒนาชุมชนในเขตพื้นที่อำเภอสามชัย จังหวัดกาฬสินธุ์ ได้แก่ ปัจจัยด้านแรงจูงใจ ปัจจัยด้านภาวะผู้นำแบบผู้รับใช้ และปัจจัยด้านการสนับสนุนจากภาครัฐ โดยค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พหุคูณเท่ากับ .733 สามารถร่วมกันอธิบายการผันแปรได้ ร้อยละ 53.70 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

3. ข้อเสนอแนะ ควรจัดสรรทรัพยากร เพื่อสนับสนุนการปฏิบัติงานอย่างเพียงพอ พิจารณาเงินค่าตอบแทนตำแหน่งและเพิ่มสวัสดิการต่าง ๆ ให้กับอาสาพัฒนาชุมชนอย่างเหมาะสม ส่งเสริมให้ยึดมั่นในแนวทางการทำงานตามระบอบประชาธิปไตย สอบถามความต้องการของประชาชนและเปิดโอกาสให้ประชาชนแสดงความคิดเห็นในการพัฒนาหมู่บ้าน ควรจัดกิจกรรมจิตอาสาขึ้นในชุมชนเพื่อพัฒนาด้านต่างๆ ร่วมกับคนในชุมชน ส่งเสริมให้ประชาชนให้ความร่วมมือกับอาสาพัฒนาชุมชนในการพัฒนาหมู่บ้าน ควรพัฒนาภาวะผู้นำอาสาพัฒนาชุมชนให้มีวิสัยทัศน์ พัฒนาทักษะในด้านการสื่อสารจูงใจ และสร้างการมีส่วนร่วมในชุมชน

อภิปรายผลการวิจัย

จากการวิจัย เรื่อง ปัจจัยที่ส่งผลต่อการปฏิบัติหน้าที่ของอาสาพัฒนาชุมชนในเขตพื้นที่อำเภอสามชัย จังหวัดกาฬสินธุ์ พบประเด็นที่สำคัญสมควรนำมาอภิปรายผลดังนี้

สมมติฐานข้อที่ 1 ระดับการปฏิบัติหน้าที่ของอาสาพัฒนาชุมชนในเขตพื้นที่อำเภอสามชัย จังหวัดกาฬสินธุ์ โดยรวมอยู่ในระดับมาก

ผลวิจัยพบว่า ระดับการปฏิบัติหน้าที่ของอาสาพัฒนาชุมชนในเขตพื้นที่อำเภอสามชัย จังหวัดกาฬสินธุ์ โดยรวมอยู่ในระดับมาก เป็นไปตามสมมติฐาน อาจเป็นเพราะว่า สำนักงานพัฒนาชุมชนจังหวัดกาฬสินธุ์มีนโยบายให้การสนับสนุนด้านงบประมาณ ทรัพยากร หรือการอบรมพัฒนาทักษะการทำงานให้กับอาสาพัฒนาชุมชน ซึ่งทำให้พวกเขาสามารถปฏิบัติหน้าที่ได้อย่างเต็มประสิทธิภาพอาสาพัฒนาชุมชนต่างมีความมุ่งมั่นและความเสียสละ มีความรักและความห่วงใยในชุมชน ด้วยความตั้งใจและทุ่มเท ปัจจุบันได้มีการใช้เทคโนโลยีในการสื่อสาร เช่น Line ทำให้การสื่อสารและประสานงานมีประสิทธิภาพ ระหว่างอาสาพัฒนาชุมชนกับหน่วยงานต่าง ๆ รวมทั้งผู้นำชุมชน การดำเนินงานเป็นไปอย่างมีระบบและสามารถแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นได้อย่างทันที่ สอดคล้องกับงานวิจัยของ ธวัชชัย อุทาธิพย์ (2563) ได้วิจัยเรื่อง ปัจจัยที่ส่งผลต่อการแสดงออกตามบทบาทหน้าที่ของผู้นำอาสาพัฒนาชุมชนในงานพัฒนาชุมชนเชิงพื้นที่อย่างมีประสิทธิภาพ พื้นที่จังหวัดร้อยเอ็ด ผลการวิจัย พบว่า โดยรวมอยู่ในระดับมาก สอดคล้องกับงานวิจัยของ พิสิฐ โองเจริญ (2563) ได้วิจัยเรื่อง รูปแบบการเพิ่มประสิทธิภาพในการพัฒนาศักยภาพอาสาสมัครพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ (อพม.) เพื่อการพัฒนาชุมชน โดยรวมอยู่ในระดับมาก

สมมติฐานข้อที่ 2 ปัจจัยที่ส่งผลต่อการปฏิบัติหน้าที่ของอาสาพัฒนาชุมชนในเขตพื้นที่อำเภอสามชัย จังหวัดกาฬสินธุ์ ได้แก่ 1) ปัจจัยด้านแรงจูงใจ 2) ปัจจัยด้านภาวะผู้นำแบบผู้รับใช้ 3) ปัจจัยด้านการมีจิตสาธารณะ 4) ปัจจัยด้านการมีส่วนร่วมของประชาชน 5) ปัจจัยด้านการสนับสนุนจากภาครัฐ

ผลวิจัยพบว่า ปัจจัยที่ส่งผลต่อการปฏิบัติหน้าที่ของอาสาพัฒนาชุมชนในเขตพื้นที่อำเภอสามชัย จังหวัดกาฬสินธุ์ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 มีจำนวน 3 ตัวแปร ได้แก่ ปัจจัยด้านแรงจูงใจ ปัจจัยด้านภาวะผู้นำแบบผู้รับใช้ และปัจจัยด้านการสนับสนุนจากภาครัฐ ผู้วิจัยอภิปรายผลดังนี้

1. ปัจจัยด้านแรงจูงใจ ส่งผลต่อการปฏิบัติหน้าที่ของอาสาพัฒนาชุมชนในเขตพื้นที่อำเภอสามชัย จังหวัดกาฬสินธุ์ เป็นไปตามสมมติฐาน อาจเป็นเพราะว่า อาสาพัฒนาชุมชนเป็นบุคคลที่อาสาทำงานเพื่อส่วนรวม บริการประชาชน ลักษณะงานที่ปฏิบัติต้องมีความอดทน เสียสละ และได้รับความไว้วางใจ จากประชาชนประชาชน ซึ่งแต่ละบุคคลมีแรงจูงใจแตกต่างกันออกไป เช่น มีความชอบในลักษณะงานที่ทำ มีจิตบริการ การต้องการการยกย่องจากผู้อื่น มีความมั่นคงในอาชีพ สอดคล้องกับแนวคิดของทฤษฎีสองปัจจัยของ เฮิร์ซเบิร์ก (Herzberg, 1959) เป็นแนวคิดเกี่ยวกับปัจจัยจูงใจที่ประกอบด้วย ปัจจัยจูงใจ 2 เรื่องใหญ่ ๆ คือ ปัจจัยจูงใจที่เป็นตัวกระตุ้นในการทำงานและปัจจัยจูงใจที่รักษาสุขลักษณะจิต หรือปัจจัยจูงใจที่บำรุงรักษาจิตใจ ได้ทำการศึกษาปัจจัยภายนอกที่มีผลกระทบต่อแรงจูงใจของคนในองค์กร คือลักษณะงานที่ปฏิบัติ ความสำเร็จของงาน การได้รับการยอมรับนับถือ ความรับผิดชอบ ความก้าวหน้า โอกาสในการเจริญเติบโต สอดคล้องกับงานวิจัยของ Dwyer และ Burnside (2021) ได้วิจัยเรื่อง ปัจจัยที่ส่งผลต่อแรงจูงใจของอาสาสมัครสาธารณสุขชุมชนในเออีโอเปีย: กรณีศึกษาของวอร์ดาส (เขต) สี่แห่งในภูมิภาคโอโรเมียและทิเกรย์

ได้วิเคราะห์ ปัจจัยแรงจูงใจต่าง ๆ เช่น การพัฒนาตนเอง ความสัมพันธ์ทางสังคม และความต้องการช่วยเหลือสังคม เมื่ออาสาสมัครพบว่า งานของพวกเขาสอดคล้องกับแรงจูงใจส่วนตัว เช่น การก้าวหน้าในอาชีพหรือการยอมรับทางสังคม จะส่งผลต่อความผูกพันและประสิทธิภาพในการทำงานจะเพิ่มขึ้นอย่างมีนัยสำคัญ

2. ปัจจัยด้านภาวะผู้นำแบบผู้รับใช้ ส่งผลต่อการปฏิบัติหน้าที่ของอาสาพัฒนาชุมชนในเขตพื้นที่อำเภอสามชัย จังหวัดกาฬสินธุ์ เป็นไปตามสมมติฐาน อาจเป็นเพราะว่า ผู้ที่เป็นอาสาพัฒนาชุมชน มีจิตอาสา มีความต้องการแก้ไขปัญหาของชุมชน ยินดีและพร้อมที่จะรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น ต้องการเป็นส่วนหนึ่งในการพัฒนาชุมชนให้ดียิ่งขึ้น เป็นผู้เสียสละเพื่อส่วนรวม สอดคล้องกับแนวคิดของ Greenleaf (2002) กล่าวว่า ผู้นำแบบผู้รับใช้คือผู้ที่มุ่งมั่นที่จะรับใช้ผู้อื่นมากกว่าที่จะรับใช้ตนเอง ผู้นำต้องมีทักษะในการสื่อสารกับผู้ตามอย่างเข้าใจ รวมถึงเป็นการแสดงการให้เกียรติและการยอมรับ การเอาใจเขามาใส่ใจเรา มีความเห็นอกเห็นใจผู้อื่น (Empathy) เป็นการแสดงออกทางความรู้สึกที่ผู้นำมีให้กับผู้ตาม ซึ่งโดยธรรมชาติของมนุษย์ต้องการได้รับความเห็นอกเห็นใจเมื่อมีความทุกข์หรือประสบปัญหา บุคคลต้องการได้รับการยอมรับในความคิดที่เป็นเอกลักษณ์เฉพาะตน การให้การดูแล สอดคล้องกับงานวิจัยของ Gambrell, Matkin, และ Burbach (2011) ชี้ให้เห็นว่า ภาวะผู้นำแบบผู้รับใช้มีบทบาทสำคัญในการสร้างแรงจูงใจภายในให้กับอาสาสมัคร โดยเฉพาะเมื่อผู้นำให้ความสำคัญกับความต้องการและพัฒนาทักษะของสมาชิกในทีม การรับฟังและให้การสนับสนุนสร้างความรู้สึกถึงการยอมรับและความหมายของงาน ทำให้เกิดความผูกพันในระยะยาว

3. ปัจจัยด้านการสนับสนุนจากภาครัฐ ส่งผลต่อการปฏิบัติหน้าที่ของอาสาพัฒนาชุมชนในเขตพื้นที่อำเภอสามชัย จังหวัดกาฬสินธุ์ เป็นไปตามสมมติฐาน อาจเป็นเพราะว่า การปฏิบัติงานเชิงพื้นที่ของอาสาพัฒนาชุมชนจำเป็นต้องได้รับการส่งเสริมจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เพื่อสร้างความน่าเชื่อถือ การยอมรับจากประชาชน ตลอดจนการจัดอบรมและพัฒนาทักษะให้กับอาสาพัฒนาชุมชนอย่างต่อเนื่อง ให้มีความรู้และทักษะที่จำเป็นในการปฏิบัติหน้าที่ เช่น ทักษะการจัดการโครงการ การสื่อสาร การประสานงาน และการแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นในชุมชน การให้คำปรึกษาและการประสานงาน ช่วยให้อาสาพัฒนาชุมชนสามารถดำเนินงานได้อย่างมีประสิทธิภาพและเป็นระบบ และให้การสนับสนุนด้านทรัพยากรที่จำเป็นสำหรับการดำเนินกิจกรรมพัฒนาชุมชน เช่น อุปกรณ์ เครื่องมือ หรือวัสดุที่จำเป็นสำหรับการทำงาน ซึ่งช่วยให้อาสาพัฒนาชุมชนสามารถปฏิบัติหน้าที่ได้อย่างเต็มประสิทธิภาพ สอดคล้องกับงานวิจัยของ ชาญชัย จิวจินดา และสมบุรณ์ สุขสำราญ (2560) ได้วิจัยเรื่อง ยุทธศาสตร์การสร้างผู้นำอาสาพัฒนาชุมชน (ผู้นำ อช.) ของกรมการพัฒนาชุมชน ผลการวิจัยพบว่า หน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรมีการฝึกอบรม หรือสัมมนาเฉพาะที่เป็นของผู้นำอาสาพัฒนาชุมชน จะทำให้ผู้นำอาสา มีความรู้ความเข้าใจในบทบาทและหน้าที่ของตน ควรให้การสนับสนุนผู้นำ อช. สร้างขวัญกำลังใจ ผู้นำอาสาพัฒนาชุมชนจะประสบความสำเร็จในการบริหารงานชุมชน ต้องเป็นคนที่มีความคิดที่ดีต่อการทำงานในชุมชน โดยเฉพาะอย่างยิ่งในการสร้างกระบวนการมีส่วนร่วม การสร้างเครือข่ายเพื่อทำประโยชน์ให้ส่วนรวม

ข้อเสนอแนะการวิจัย

1. ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

1.1 ปัจจัยด้านแรงจูงใจ ควรสนับสนุนทรัพยากรในการปฏิบัติงานของอาสาพัฒนาชุมชนให้เพียงพอ พิจารณาเงินค่าตอบแทนตำแหน่งและเพิ่มสวัสดิการต่าง ๆ ให้กับอาสาพัฒนาชุมชนอย่างเหมาะสมกับสภาพ เศรษฐกิจและสังคมในปัจจุบัน

1.2 ปัจจัยด้านการมีส่วนร่วมของประชาชน อาสาพัฒนาชุมชนควรสร้างการมีส่วนร่วมในชุมชนโดย การคัดเลือกตัวแทนประชาชนในชุมชน เพื่อร่วมกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ในการการไกล่เกลี่ยข้อพิพาทร่วมกัน ในชุมชน หรือร่วมกันแก้ไขปัญหาโดยการระดมความคิดเห็นของของทุกฝ่าย

1.3 ปัจจัยด้านการมีจิตสาธารณะ อาสาพัฒนาชุมชนควรมีการส่งเสริมการจัดกิจกรรมสาธารณะ กุศล บริจาค แจก จ่าย ให้ผู้มีจิตศรัทธาบริจาคสิ่งของให้แก่บุคคลด้วยโอกาส ผู้พิการ ผู้สูงอายุที่ไม่มีผู้ดูแลใน ชุมชน สร้างวัฒนธรรมการเอื้อเฟื้อเกื้อกูลกันในชุมชน

1.4 ปัจจัยด้านภาวะผู้นำแบบผู้รับใช้ อาสาพัฒนาชุมชนควรทำงานโดยยึดหลักการมีส่วนร่วมและรับ ฟังปัญหาของประชาชน รับฟังข้อเสนอแนะและปรับปรุงการทำงานอย่างสม่ำเสมอ

1.5 ปัจจัยด้านการสนับสนุนจากภาครัฐ หน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรจัดหาสถานที่ในการทำกิจกรรมใน ชุมชน เพื่อให้อาสาพัฒนาชุมชนได้ใช้สถานที่ในการปฏิบัติงาน ประชุมหรือรวมกลุ่มอาชีพตามความเหมาะสม ในพื้นที่

2. ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรศึกษาการสร้างขวัญและกำลังใจในการปฏิบัติงานของอาสาพัฒนาชุมชน

2.2 ควรศึกษาการสร้างรูปแบบการปฏิบัติงานของอาสาพัฒนาชุมชนให้มีความเหมาะสมเชิงพื้นที่ โดยมีการสัมภาษณ์เชิงลึกเกี่ยวกับปัญหาและอุปสรรคในการปฏิบัติงาน เพื่อสร้างคู่มือในการปฏิบัติงานที่ เหมาะสมกับบริบทพื้นที่

เอกสารอ้างอิง

กรมการพัฒนาชุมชน กระทรวงมหาดไทย. (2559). แนวทางการดำเนินกิจกรรมตามยุทธศาสตร์. กรมการ พัฒนาชุมชนประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2560. กรมการพัฒนาชุมชน.

กรมพัฒนาชุมชน. (2557). คู่มือสนับสนุนการปฏิบัติงานผู้นำอช. ต้นแบบ. กรุงเทพฯ : สำนักงานส่งเสริมความ เข้มแข็งชุมชน กรมพัฒนาชุมชน กระทรวงมหาดไทย.

ชาญชัย จิวจินดา และสมบูรณ์ สุขสราญ. (2560). ยุทธศาสตร์การสร้างผู้นำอาสาพัฒนาชุมชน (ผู้นำ อช.) ของกรมการพัฒนาชุมชน. วารสารรังสิตบัณฑิตศึกษาในกลุ่มธุรกิจและสังคมศาสตร์, 3(1-2), 84- 98.

- ชูศรี วงศ์รัตนะ. (2553). **เทคนิคการใช้สถิติเพื่อการวิจัย**. (พิมพ์ครั้งที่12). กรุงเทพฯ: ไทเนรมิตกิจ อินเตอร์ โพรเกรสซีฟ.
- ธวัชชัย อุทาธิพย์. (2563). **ปัจจัยที่ส่งผลต่อการแสดงออกตามบทบาทหน้าที่ของผู้นำอาสาพัฒนาชุมชนในงานพัฒนาชุมชนเชิงพื้นที่อย่างมีประสิทธิภาพ พื้นที่จังหวัดร้อยเอ็ด**. วิทยานิพนธ์รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต. มหาสารคาม: มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม.
- บุญชม ศรีสะอาด. (2556). **การวิจัยเบื้องต้น**. พิมพ์ครั้งที่ 9. กรุงเทพฯ : สุวีริยาสาส์น.
- พิสิฐ โอ่งเจริญ. (2563). **รูปแบบการเพิ่มประสิทธิผลในการพัฒนาศักยภาพอาสาสมัครพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ (อพม.) เพื่อการพัฒนาชุมชน**. **วารสารวิชาการมหาวิทยาลัยนอร์ทกรุงเทพ**, 9(1). 67-68.
- สมพร เทพสิทธิ์า. (2548). **เศรษฐกิจพอเพียงตามแนวพระราชดำริ**. สำนักพิมพ์ธรรมสาร. กรุงเทพฯ.
- สำนักงานพัฒนาชุมชนจังหวัดกาฬสินธุ์. (2567). **จำนวนอาสาพัฒนาชุมชน (อช.) ในเขตพื้นที่อำเภอสามชัย จังหวัดกาฬสินธุ์**. กาฬสินธุ์: สำนักงานพัฒนาชุมชนจังหวัดกาฬสินธุ์.
- สุดาร์ตน์ ตันติวิวัฒน์. (2565). **โมเดลความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของภาวะผู้นำที่แท้จริงในผู้นำอาสาพัฒนาชุมชน ผู้นำอาสาพัฒนาชุมชน**. วิทยานิพนธ์รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยมหาวิทยาลัศรีนครินทรวิโรฒ.
- Blanchard, K., & Kirby, M. D. (2003). **The leadership pill: The missing ingredient in motivating people today**. Free Press.
- Covey, S. R. (1998). **The 7 habits of highly effective teens**. Simon & Schuster.
- Dwyer, P., & Burnside, R. (2021). Motivational factors influencing volunteer engagement: A meta-analysis of volunteer functions. **Journal of Community Psychology**, 49(3), 400-420.
- Gambrell, K. M., Matkin, G. S., & Burbach, M. E. (2011). Cultivating leadership: The need for renovating models to higher epistemic cognition. **Journal of Leadership and Organizational Studies**, 18(3), 308–319.
- Greenleaf, R. K. (2002). **Servant leadership: A journey into the nature of legitimate power and greatness**. Paulist Press.
- Herzberg, F. (1959). **The motivation to work**. John Wiley & Sons, Inc.
- Schermerhorn, J. R. (2003). **Management (8th ed.)**. John Wiley & Sons.
- Yamane, T. (1973). **Statistics: An Introductory Analysis**. New York: Harper & Row.